

בס"ד. יום שמחת תורה ה'תש"מ*

ביום השמיני עצרת תהי' לכם¹, וידועים דיוקי רבותינו נשיאינו בזה, הרי שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב², וא"כ הול"ל בעשרים ושנים יום לחודש השביעי כמו בשאר המועדים שנאמר בהם ימי החודש (ובחודש השביעי באחד לחודש, ובעשור לחודש השביעי, ובחמשה עשר יום לחודש השביעי³), ולמה אומר ביום השמיני⁴. והגם שמיני עצרת בא בהמשך לז' ימי הסוכות, וידוע⁵ שבשמיני עצרת נעצרים ונקלטים הענינים דז' ימי הסוכות, הרי בשמיני עצרת נעצרים ונקלטים גם הענינים דראש השנה ויום הכפורים⁶, ואעפ"כ אינו נקרא בשם כזה שיוורה על שייכותו (ושבא בהמשך) לראש השנה ויום הכפורים, ולמה נקרא השם שמיני (עצרת). ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁷ דזה שמו אשר יקראו לו בלה"ק מורה על תוכן הדבר, ועד שמורה על חיותו וקיומו, שמזה מובן, שעיקר ענינו דשמיני עצרת (שנקרא בשם שמיני עצרת) הוא מה שבא בהמשך לז' ימי הסוכות. גם צריך להבין מ"ש עצרת תהי' לכם, ואיתא במדרש⁸ הה"ד⁹ יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, שיש בזה ב' ענינים. ענין דלך לבדך, ישראל ומלכא בלחודיה¹⁰, אבל אעפ"כ מזה גופא שצריך לשלול שאין לזרים אתך מובן שיש מקום לקס"ד ששמיני עצרת הוא גם לזרים ולכן צריך לשלול ולומר שהוא רק לכם. גם צריך להבין מה ששמיני עצרת כולל גם שמחת תורה, ועד שבארץ ישראל, ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה¹¹, שמיני עצרת ושמחת תורה הם ביום אחד, וגם בחו"ל שהם ב' ימים הרי שמחת תורה הוא ביו"ט שני דשמיני עצרת, וידוע הדיוק בזה מה שקבעו שמחת תורה בשמיני עצרת, דלכאורה הוצרכו לעשות שמחת תורה בחג השבועות זמן מתן תורתנו¹².

* יצא לאור בקונטרס שמע"צ ושמח"ת — תשמ"ז, "לקראת שמע"צ ושמח"ת .. ערוכה"ס, ה' תהא זו שנת משיח".

- (1) פינחס כט, לה.
- (2) סוכה מח, רע"א. וש"נ.
- (3) פינחס שם, א, ז, יב.
- (4) רד"ה זה תעריג (המשך תעריב ח"א ע' קנח), תרע"ה (המשך הנ"ל ח"ב ע' תרפח), תרפ"ו (ע' נה), תרצ"ד (תשי"א) ע' 80.
- (5) אוה"ת סוכות ס"ע א'תשסב ואילך. ס"ע א'תשסו ואילך. וראה גם לקו"ת סוכות פא, ג. וראה לקו"ש ח"ט ע' 229 ובהערות שם.
- (6) רד"ה זה תרנ"ט (ע' מג). סד"ה זה תרס"ה (ע' מז), תרס"ו (המשך תרס"ו ע' שעט), תרפ"ו (ע' סח), תש"ו (ע' 46), תש"ז הב' (ע' 181). ועוד.
- (7) שעהיוה"א בתחלתו.
- (8) שמור"ר פט"ו, כג. וראה ריש וסוף ד"ה הנ"ל עת"ר (ע' לה. מד), תש"ד (ע' 43. 47), תש"ט (ע' 69. 73), תש"י (ע' 71. 82). ועוד.
- (9) משלי ה, יז.
- (10) ראה זח"ג לב, א. וראה זח"א רח, ב. הובא ונת' בריש וסוף ד"ה זה באוה"ת שמע"צ (כרך ה) ע' בקמט. שם ע' ב'קנג. תרפ"ז (ע' לו. נא).
- (11) עקב יא, יב.
- (12) אוה"ת שמיני עצרת ע' א'תשעט ואילך. המשך וככה תרל"ז פרק פד. רד"ה הנ"ל תרס"ז (המשך תרס"ז

(ב) **והנה** בכ"מ¹³ מבואר דזה שעושים שמחת תורה בשמיני עצרת הוא על לוחות האחרונות שניתנו ביום הכפורים¹⁴, אבל זה גופא (מה שהשמחה דשמחת תורה היא על לוחות האחרונות דוקא ולא על לוחות הראשונות) צריך ביאור, הרי עיקר הגילוי והשלימות דמ"ת ה' בנתינת לוחות הראשונות דוקא, הן בנוגע לישראל שהיו אז בתכלית השלימות, דבמעמד הר סיני פסקה זוהמת¹⁵, והן בנוגע להעולם שהי' אז גילוי אוא"ס ממש למטה כמ"ש¹⁶ וירד ה' על הר סיני ותרגם ואתגלי, וגילוי זה פעל בכל העולם¹⁷ כמרו"ל¹⁸ צפור לא צווח עוף לא פרח שור לא געה, ועד שהקול דעשרת הדברות ה' נשמע מכל ד' הרוחות ומלמעלה ומלמטה¹⁹, אָז די וועלט (וכל הו"ק שבה) האָט אויסגעשריען אנכי²⁰ ה' אלקיך גו', לא יהי' לך גו'. דכל זה הי' בלוחות הראשונות דוקא, ולמה קבעו שמחת תורה בשמיני עצרת על לוחות האחרונות דוקא. ומה שמבואר בכ"מ²¹ דזה שעושים שמחת תורה על לוחות האחרונות דוקא הוא מפני שבלוחות האחרונות כתיב ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי²², צריך ביאור, דמכיון שענין הגילוי (דמ"ת) בישראל ובעולם הי' בלוחות הראשונות דוקא כנ"ל, לכאורה צ"ל השמחה דשמחת תורה שהיא בניגונים וריקודים (ענין הגילוי) בחג השבועות שבו ניתנו לוחות הראשונות בגילוי ובפרסום. ובפרט לפי המבואר²³ בענין הריקודים (דשמחת תורה) שענין הריקודים הוא בעיקר בהוגלים, ובהם גופא בהעקב שבהם, חלק הכי תחתון שבאדם²⁴ (אלא שעיי"ז מתנשא ורוקד גם הראש). שמזה מובן שהשמחה דשמחת תורה היא בעיקר לא מצד פעולת התורה בישראל לי ראש²⁵, כי אם, מצד פעולת התורה בעולם שהוא טפל²⁶ לישראל, בדוגמת הרגלים שטפלים להראש, ובעולם גופא בענינים התחתונים שבו (בחי' עקב). ועפ"ז אינו מובן יותר מה שקבעו שמחת תורה על לוחות האחרונות דוקא, שהעילוי דכפלים לתושי' שבלוחות האחרונות הוא בישראל. גם אינו מובן, דלפי זה (שהשמחה

ע' (שע), תער"ב (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' כז), עזר"ת (הא' — ס"ע ל), תרפ"ז (ע' לו), תרצ"ט (ס"ע 60), תש"ו (ע' 34). ועוד. וראה לקו"ש חיד"ע ע' 156 ואילך.

13 רד"ה הנ"ל תרנ"ט (ע' מג). מקומות שבהערה הקודמת.

14 ראה תענית כו, ב במשנה ובפרש"י שם. גמרא שם ל, ב.

15 שבת קמו, א. ובכ"מ.

16 יתרו יט, כ.

17 וגם בהדומם שבעולם (לא רק בצפור וכו'), דזהו מה שהקול דעשרת הדברות לא הי' לו בתקול (שמו"ר ספכ"ח), מפני שנקלט גם בהדומם שבעולם (ראה בארוכה לקו"ש ח"ד שיחה לפ' ואתחנן). ויתירה מזו, שהעולם גופא (גם הדומם שבו) "האָט אויסגעשריען כו'", כדלקמן בפנים.

18 שמו"ר ספכ"ט.

19 תקו"ז תכ"ב (סד, ב), הובא בתניא פל"ו — מו, א. וראה תנחומא שמות כה. שמו"ר פ"ה, ט.

20 יתרו כ, ב"ג.

21 ד"ה הנ"ל תרנ"ט, עזר"ת, תרפ"ז, תרצ"ט, תש"ו.

22 איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

23 ראה סד"ה הנ"ל תרצ"ד (תשי"א).

24 ראה אדר"ג ספל"א.

25 פרע"ח שער הלולב פ"א. שעה"פ להאריז"ל עה"פ וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאריז"ל עה"פ יחי מז, כח. מח, ב. ערכי הכינויים [לבעל סדר הדורות] מערכת ראש. לקו"ת שלח מח, ב. ובכ"מ.

26 ראה לקו"ש ח"י ע' 25. ח"כ ע' 139 ואילך.

דשמחת תורה היא על לוחות האחרונות שניתנו ביום הכפורים) היו צריכים לעשות שמחת תורה למחרת יום הכפורים²⁷. דמה שלא קבעו שמחת תורה ביום הכפורים גופא י"ל דזהו לפי שאין שמחה בלא אכילה ושתי²⁸, אבל ה' צ"ל מיד אחרי יום הכפורים. ואולי י"ל יתירה מזו, הרי מצינו שבאותה שנה (דחנוכת ביהמ"ק) לא עשו ישראל את יום הכפורים, ויצתה ב"ק ואמרה להם כולכם מוזמנים לחיי העוה"ב²⁸, כי השמחה דחנוכת ביהמ"ק היא נעלית יותר מהעינוי דיום הכפורים. ומכיון שהשמחה דשמחת תורה היא שמחה גדולה ביותר, ועד שהיא גדולה יותר גם מהשמחה דשמחת בית השואבה²⁹, דמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו³⁰, א"כ ה' ראוי לקבוע שמחת תורה ביום הכפורים גופא.

(ג) **ויובן** זה בהקדים תחלה ענין לוחות הראשונות ולוחות האחרונות בעבודת האדם. דהנה עיקר הכוונה דמ"ת הוא שתהי' קבלת התורה, עבודת האדם. דלוחות הראשונות הוא ענין עבודת הצדיקים ולוחות האחרונות הוא ענין עבודת הבע"ת. והמעלה דלוחות האחרונות על לוחות הראשונות הוא מפני שעבודת התשובה נעלית יותר מעבודת הצדיקים³¹. והענין הוא, דהנה כללות החילוק בין לוחות הראשונות ללוחות האחרונות הוא דנתינת לוחות הראשונות היתה מצד למעלה, וירד הוי' על הר סיני. דהגם שהגילוי דמ"ת פעל גם בעולם וגם בהדומם שבו, ועד שהעולם (גם הדומם שבו) איז געוואָרן דורכגענומען מהגילוי דמ"ת, אעפ"כ אין זה שנעשה זיכרון תמידי ועלי' בהעולם, ורק שהאיר בו הגילוי שלמעלה³². ועד"ז גם בישראל, דמה שהגילוי דמ"ת פעל גם בהגוף (שפסקה זוהמתן) ה' זה מצד הנשמה. דבעת מ"ת ה' אצלם גילוי עצם הנשמה, בחי' יחידה [שאינה מציאות לעצמה וכל מציאותה הוא זה שהיא כלי ומקבלת מבחי' יחיד³³], ומכיון שגם בחי' יחידה היא קשורה עם הגוף³⁴, לכן, הגילוי דבחי' יחידה האיר גם בהגוף, עד בבחי' עקב שבו, ועד"ז מ"ש גבי אברהם³⁵ עקב אשר שמע אברהם בקולי גו'³⁶. והטעם לזה הוא לפי שהגילוי דמ"ת ה' בדרך אתערותא דלעילא שלא ע"י אתערותא דלתתא, דהגם שהיתה העבודה דספירת העומר במשך הז' שבועות שבין יצי"מ למ"ת, הרי מובן, שע"י עבודה זו (שבמשך המ"ט יום ונ' יום) לא היו בערך להיות בבחי' כלי

27 המשך וככה תרל"ז פפ"ד. ד"ה הנ"ל עזר"ת (ע' לה). רד"ה הנ"ל תרנ"ט, עזר"ת (ע' לה), תש"ו. וראה גם אוה"ת שם ס"ע א'תשפ.

28 מו"ק ט, א.

29 ראה גם לקו"ש חיד"ד ע' 166 ואילך.

30 סוכה נא, סע"א במשנה.

31 ראה בארוכה אוה"ת שם ס"ע א'תשעט ואילך. מקומות שבהערה 21.

32 לקו"ת ראה כח, ב. המשך תרס"ו ע' שנג. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקל ואילך.

33 ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ תרפ"ו ע' קיז. סה"מ קונטרסים ח"ב שסז, א. ובכ"מ.

34 ראה קונטרס העבודה פ"ד (ע' 33). ובכ"מ.

35 תולדות כו, ה.

36 ראה סה"מ תש"ח ס"ע 253. התמים חוברת ו' ע' נב [רצג, ד]. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ

להגילוי דמ"ת³⁷, כי אם, שהגילוי דמ"ת הי' בדרך אתעדל"ע מצ"ע, ואני המתחיל³⁸, ומה שהוצרך להיות העבודה לפני מ"ת הוא רק בדרך הכנה בלבד³⁹. ובדוגמת המבואר בכ"מ⁴⁰ בענין ההפרש שבין האתעדל"ע שלפי ערך האתעדל"ת להאתעדל"ע הבאה בדרך מתנה שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל, דהגם שגם האתעדל"ע שבדרך מתנה נמשכת דוקא אחרי קדימת האתעדל"ת (והאתעדל"ע שלפ"ע האתעדל"ת), מ"מ אין זה שהאתעדל"ת ממשיכה אותה, כי המשכת אתעדל"ע זו היא מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת לשם, ומה שנמשכת אחרי קדימת האתעדל"ת (והאתעדל"ע שלפ"ע האתעדל"ת) הוא לפי דקוב"ה לא שריא אלא באתר שלים⁴¹. שעד"ז הוא גם בנוגע להעבודה במשך הז' שבועות לפני מ"ת שהעבודה לא היתה כלי להגילוי דמ"ת (ואין שייך לומר שהעבודה המשיכה את הגילוי דמ"ת), ורק בדרך הכנה בלבד, שע"י עבודתם נעשו מעין כלי (אבל לא כלי ממש) להגילוי דמ"ת. וזה גופא (מה שהיו מעין כלי להגילוי דמ"ת) הוא מצד שרשם ומקורם, מצד האבות והאמהות עד לאחד הי' אברהם⁴², שלכן יש (קס"ד) בכתבי האריז"ל⁴³ שענין מ"ת הותחל בימי האבות. דכ"ז הי' בלוחות הראשונות. משא"כ נתינת לוחות האחרונות היתה ע"י אתעדל"ת. דעבודת התשובה דבנ"י (על חטא העגל) היתה אתעדל"ת שעוררה והמשיכה הגילוי דלוחות האחרונות. וזהו מה שנתינת לוחות האחרונות היתה בחודש תשרי, כי עניני חודש תשרי באים ע"י העבודה דאלול שהיא כלי ואתעדל"ת שמעוררת וממשכת את הענינים דתשרי. ולכן ע"ז נעשה זיכוך ועלי' גם בהמטה מצד עצמו (דלא כבלוחות הראשונות). וזהו דלוחות הראשונות ולוחות האחרונות בעבודת האדם הם עבודת הצדיקים ועבודת התשובה, כי עבודת הצדיקים (כולל גם המשכה שע"י העבודה) היא בבחי' אור ישר, מלמעלה למטה, משא"כ ע"י עבודת התשובה נפעל ענין חדש, שגם המטה גופא מזדכך ומתעלה.

ד) והענין הוא, דעבודת הצדיקים היא כשהאדם הוא באופן דהאלקים עשה את האדם ישר⁴⁴, דכל אחד מישראל באיזה מצב שהוא רוצה הוא בטבעו למלאות רצון קונו (כפס"ד הידוע⁴⁵) בלימוד התורה ובקיום המצוות ובעבודת התפלה, ולכן ע"י עבודת הצדיקים לא נעשה התחדשות אמיתית, מכיון שהעבודה היא כטבע תולדותם. וכמו שעבודת הצדיקים אינה חידוש אמיתי בהאדם מכיון שהעבודה היא כטבע תולדתו, עד"ז הוא גם בנוגע להענינים שלמעלה, מכיון שכוונת הבריאה (מלכתחלה) היא בכדי להטיב לברואיו כו'⁴⁶ (ע"י עבודתם בתומ"צ) מצד

37 המשך תער"ב שם.

38 שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

39 ואולי י"ל — להסיר דבר המונע.

40 לקו"ת שה"ש כד, א"ב.

41 זח"ג ז, ב.

42 יחזקאל לג, כד.

43 ל"ת להאריז"ל לך לך. וראה אוה"ת חיי שרה קכו, א.

44 קהלת ז, כט.

45 רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

46 ע"ח שער הכללים בתחלתו.

טבע⁴⁷ הטוב להטיב⁴⁸. וכן הוא גם למעלה יותר בבחי' שרש הנשמות כמו שמושרשים בעצמותו ית', כתורת הרב המגיד⁴⁹ בענין במי⁵⁰ נמלך בנשמותיהן של צדיקים⁵¹, די"ל שענין זה הוא בעצמותו ית' (למעלה מבחי' טבע הטוב להטיב), דמכיון שגם בתחלה כבר עלה לפניו ית' התענוג שיתענוג בעבודת הצדיקים⁵², הרי ע"י עבודת הצדיקים (בפועל) אין זה התחדשות אמיתית.

דכ"ז הוא בנוגע לעבודת הצדיקים, וכדיוק לשון רז"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים. אמנם הכוונה האמיתית (שלמעלה גם מבחי' במי נמלך) היא כמ"ש⁵³ אשר ברא אלקים לעשות, לעשות לתקן⁵⁴, שהאדם ע"י עבודתו יעשה חידוש בהבריאה, שיהי' (לא רק אלה תולדות השמים והארץ בהבראם⁵⁵, תולדות מלא⁵⁶, עולם על מילואו נברא⁵⁷, אלא גם) אלה תולדות פרץ⁵⁸, תולדות מלא⁵⁶, למעלה מאלה תולדות השמים והארץ, פרץ זה משיח שנאמר בו⁵⁹ עלה הפורץ לפניהם⁶⁰, שאז יהי' העולם למעלה מכמו שהי' בתחלת הבריאה דעולם על מילואו נברא (כ"א שמים חדשים וארץ חדשה⁶¹). וכן הוא גם בנוגע לנשמות ישראל⁶² שהנשמות דלע"ל יהיו גבוהות יותר גם מאדה"ר כמו שהי' קודם החטא, וכמבואר בלקו"ת בסיומו וחומות⁶³ בענין נשמות החדשות שיהיו לע"ל שהם יותר גבוהות מכל הנשמות שנכללו באדה"ר. דחידוש זה נעשה ע"י עבודת התשובה דוקא, דזהו מה שמשח (דוקא) אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא⁶⁴. ועי"ז נשלמה הכוונה האמיתית, שלמעלה מענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים.

(47) ד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' ה) — בשם הע"ח (וראה בהערה שם).
עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שעהיה"א פ"ד (עט, א). שומר אמונים ויכוח ב' ס"י יד. ולהעיר משו"ת ח"צ סי"ח.

(48) סה"מ תש"ח ע' 273.
(49) או"ת ב, ג (בהוצאת קה"ת תש"מ ואילך — ס"ו). לקו"א (הוצאת קה"ת) בתחלתו.
(50) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.
(51) ראה ד"ה מים רבים תשל"ח הערה 44 (לקמן ע' רמח).
(52) המשך ר"ה תש"ג פ"ג (סה"מ תש"ג ריש ע' 9). ובכ"מ. וראה או"ת ולקו"א (להה"מ) בתחלתו.
(53) בראשית ב, ג.
(54) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י שם.
(55) בראשית שם, ד.
(56) ב"ר פי"ב, ו.
(57) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.
(58) רות ד, יח.
(59) מיכה ב, יג.
(60) אגדת בראשית ספס"ג. פרש"י לב"ר פפ"ה, יד.
(61) ישעי' סה, יז.
(62) להעיר גם מלקו"ת האזינו עב, רע"א (בענין התשובה דוהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה), ד"התשובה הוא להיות .. כמו קודם ירידתה ויתר על כן", היינו דע"י התשובה נעשה בהנשמה ענין חדש, שמתעלית גם יותר מכפי שהיתה בשרשה בבחי' האלקים אשר נתנה. ועיין ד"ה מים רבים תשל"ח סוף ס"ד ואילך (לקמן ע' רמח ואילך).
(63) שה"ש נ, א. נא, ג.
(64) הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. ובכ"מ. וראה זח"ג קנג, ב.

ה) **ועד"ז** הוא גם בתשובה כפשוטה, דכאשר האדם חטא ופגם והעביר את הדרך (שזהו היפך טבע האדם וטבע דלמעלה) ואח"כ מתקן זה ע"י התשובה, ובפרט כשהתשובה היא באופן זדונויות נעשו לו כזכויות⁶⁵, הנה עי"ז נעשה ענין חדש שלמעלה מטבע האדם ומהטבע שלמעלה (דטבע הטוב להטיב), וגם למעלה משרש הנשמות כמו שהן בבחי' במי נמלך. והענין הוא, כי עבודת התשובה היא בדרך דילוג⁶⁶ מה שהאדם משתנה ונהפך (שלא בסדר והדרגה) ונעשה מציאות חדשה⁶⁷. דזהו מה שתשובה היא למעלה מהזמן שלכן גם כמו שהיא נמשכת בבחי' הזמן היא בשעתא חדא וברגעא חדא⁶⁸, לפי⁶⁹ שעבודת התשובה היא שלא בהדרגה. וזהו גם מה שבבע"ת נאמר והי' טרם יקראו ואני אענה⁷⁰, דענין זה (מענה טרם הקריאה) הוא היפך הטבע וההשתלשלות, כי ע"י הדילוג (דתשובה) שלא בסדר ההשתלשלות שבאדם, עי"ז נעשה גם למעלה שלא בסדר ההשתלשלות, ועד"מ מ"ש⁷¹ ממעמקים קראתיך הוי', ממעמקים (לשון רבים) הוא מעומק לעומק⁷², דע"י עבודת התשובה מעומק פנימיות נקודת הלב, עי"ז הוא קורא וממשיך מבחי' עומק ופנימיות א"ס ב"ה⁷³ [ועד שענין התשובה מגיע בעצמותו ית', כידוע בענין שאלו להקב"ה כו' אמר יעשה תשובה ויתכפר לו⁷⁴]. וע"י המשכה זו, זדונויות נעשו לו כזכויות⁷⁵. דכמו שע"י התשובה נעשה ענין חדש באדם שנעשה מציאות חדשה כנ"ל, כמו"כ נעשה עי"ז ענין חדש בעולם⁷⁵ שזדונויות נהפכים לזכויות. וזכויות אלו (שמהפכים מהזדונויות), מכיון שנעשים ע"י הדילוג דתשובה, הם נעלים יותר⁷⁶ מהזכויות דצדיקים.

(65) יומא פו, ב.

(66) לקו"ת ש"ש סה, א. וראה בארוכה ד"ה שובה ישראל תשל"ו ס"ב ואילך (לעיל ע' פד ואילך).

(67) ובלשון הרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ד [ועד"ז בסמ"ג מ"ע טז ובר"ן ר"ה טז, ב — הובאו בחדא"ג מהרש"א לר"ה שם] "אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים".

ואף שלכאורה הוא רק "גילוי העולם" מה שנתגלה רצונו האמיתי שהי' גם מקודם (כפס"ד הנ"ל דהרמב"ם), ד"גם בשעת החטא היתה (הנשמה) באמנה אתו ית" (תניא ספכ"ד) — מ"מ, מכיון שה"העולם" שהי' מקודם הוא העולם בתכלית, "בבחי' גלות ממש" (תניא שם), ובפרט שהעולם זה נעשה ע"י ההנהגה דהי"ן כוונת בריאתו (שהי' האלקים עשה את האדם ישר, כנ"ל) — יש לומר, שמצד הגדרים דסדר ההשתלשלות [ולמעלה יותר, כולל גם הענין דבמי נמלך, שהכוונה שם היא נשמותיהן של צדיקים], הוא "העולם" כזה (שמצד עצמו) אינו בא לגילוי, והגילוי שלו הו"ע של חידוש* (שמצד כח העצמות).

(68) זח"א קכט, סע"א. וראה לקו"ש ח"כ ע' 86 הערה 5.

(69) ראה בארוכה ד"ה שובה הנ"ל שם.

(70) ישע"י סה, כד. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ז.

(71) תהלים קל, א.

(72) ד"ה ביום השמיני עצרת תרפ"ז (ע' לז). וראה זח"ג ע, רע"א.

(73) ד"ה הנ"ל תרפ"ז (שם) ותרצ"ט (ע' 61).

(74) יל"ש תהלים רמז תש"ב. ועוד. וראה ד"ה שובה ישראל תרכ"ט (ע' שלח ואילך). ד"ה טוב וישר

תריס"ד (ע' רעא ואילך [בהוצאת תשנ"ד — ע' קא ואילך]). ד"ה ביום השמיני עצרת תערי"ב (סה"מ תערי"ב-תערי"ו ע' לב). ועוד.

(75) ולא עוד אלא שזהו חידוש גדול יותר גם מהחידוש באדם, כמובן מהמבואר לעיל הערה 67.

(76) אוה"ת שמע"צ ע' א'תשפ. ד"ה ביום השמיני עצרת תרפ"ז ותרצ"ט. וראה גם סהמ"צ להצ"צ קפו,

סע"א. ובכ"מ. לקו"ש ח"ז ע' 186 ואילך.

(* יש לומר, שזהו חידוש גדול יותר גם מהחידוש דוהרוח תשוב (ראה לעיל הערה 62), מכיון שכאן הי' ענין

דהיפך כוונת הבריאה.

ו) **וזהו** מה שבלוחות האחרונות (שבעבודת האדם הו"ע עבודת התשובה כנ"ל) כתיב כפלים לתושי', שהכוונה בכפלים היא לא רק כפלים במספר⁷⁷ כי אם לריבוי גדול יותר ועד באין ערוך נכמובן גם מזה שבלוחות האחרונות נתוספו ריבוי ענינים, הלכות מדרש ואגדות⁷⁸, כי נוסף על זה שבבע"ת יש ב' סוגי זכיות (כפלים במספר) הזכיות דתומ"צ (כמו בצדיקים) והזכיות שנעשו מהפיכת הזדונות, הרי הזכיות שנעשו מהפיכת הזדונות הם נעלים יותר ועד באין ערוך מזכיות הצדיקים. ויתירה מזו, שגם התומ"צ שלאחרי התשובה הם נעלים יותר, בחילא יתיר⁷⁹. וזהו גם מהביאורים בזה שגאולה העתידה היא ע"י הקדמת עבודת התשובה דוקא⁸⁰, כי גם השגת התורה דלע"ל תהי' כפלים לתושי'. ולא רק כפלים במספר, ההשגה בכל מה שלמדו עכשיו כנגלה דתורה ובפנימיות התורה (ותלמודו בידו⁸¹) וההשגה בתורתו של משיח, אלא גם לריבוי ביותר ועד לאין ערוך, שהרי בביאת המשיח יהי' ישקני מנשיקות פיהו⁸² שיתגלה סוד טעמי ומסתר צפונותי⁸³ (תעלומות חכמה). ויתירה מזו, שע"ז גם השגת הנגלה דתורה תהי' באופן נעלה יותר. ועד"ז ע"י העבודה דתומ"צ בזמן הגלות, דכללות העבודה שבזמן הגלות (גם העבודה דתומ"צ) היא עבודת התשובה וע"י התשובה כפלים לתושי'.

ז) **ויובן** זה על פי הידוע⁸⁴ שהחילוק בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי הוא בדוגמת החילוק בין לוחות הראשונות ללוחות האחרונות. דתלמוד⁸⁵ ירושלמי הוא בדרך אור ישר (דוגמת עבודת הצדיקים, לוחות הראשונות), ותלמוד בבלי הוא הפלפול בריבוי קושיות והעלמות, במחשכים הושיבני⁸⁶ זה תלמוד בבלי⁸⁷, ואעפ"כ הלכה כבבלי דוקא⁸⁸, כי ע"י היגיעה בבירור הקושיות וכו' מגיעים לאמיתית הכוונה, לבחי' העלם העצמי שבתורה, בחי' תעלומות חכמה (דוגמת מעלת הזכיות דבע"ת שנעשים מהזדונות, על הזכיות דצדיקים). וזהו מה שבלוחות האחרונות דוקא כתיב ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי', תעלומות חכמה הוא (עד ל)פנימיות ח"ס, ובשרשה היא פנימיות ועצמות א"ס⁸⁹, וזה מתגלה ע"י הפלפול וכו' דתלמוד

77 ראה אגה"ת ספ"ט.

78 שמו"ר רפמ"ו.

79 ראה אגה"ת ספ"ח, מזח"א קכט, ב.

80 סנהדרין צז, ב. רמב"ם הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

81 פסחים נ, א. וש"נ. וראה לקו"ש חכ"ד ס"ע 570 הע' 91.

82 שה"ש א, ב.

83 פרש"י עה"פ.

84 המשך תרס"ו ע' צ. ד"ה ביום השמיני עצרת עזר"ת (הא'). ובכ"מ.

85 בכל הבא לקמן ראה שערי אורה כב, ב. ואילך. המשך תרס"ו שם ואילך (וראה שם ע' תח. ס"ע תכא

ואילך). ועוד.

86 איכה ג, ו.

87 כן הובא בכ"מ בדא"ח. וכ"ה בשל"ה טז, ב. לו, א. וראה סנהדרין כד, א.

88 רי"ף סוף מס' עירובין. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך הלכה ע' רנ ואילך.

89 ד"ה ביום השמיני עצרת תרפ"ו ותרצ"ט. וראה גם ד"ה זה עזר"ת (הא').

בבלי דוקא. וגילוי זה יהי' בעיקר לע"ל, וכדאיתא בזהר⁹⁰ עה"פ⁹¹ עין לא ראתה גו' יעשה למחכה לו מאי למחכה לו כו' אינון דדחקין למלה דחוכמתא ודייקין לי' ומחכאן לי' למנדע ברידא דמלה כו', שע"י ריבוי העיון והיגיעה בריבוי קושיות וכו', יהי' (לע"ל) הגילוי דבחי' עדן שעליו נאמר עין לא ראתה⁹², בחי' העלם העצמי. ועי"ז נעשה עליוי ושלמות גם בהתורה שהיא מתקשרת עם העצמות (בדוגמת דוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה⁹³), דהתורה מצ"ע (כמו שניתנה במ"ת, בלוחות הראשונות) היא בחי' חכמה, דאורייתא מחכמה נפקת⁹⁴, והגם שבמ"ת ניתנה גם התורה שתתגלה לע"ל (שהרי מ"ת הי' רק פעם אחת)⁹⁵, הנה בעת מ"ת ניתן זה בבחי' העלם, תעלומות חכמה, ובכדי להמשיך זה בגילוי (באופן תורה אור⁹⁶), הנה כח זה ניתן בלוחות האחרונות דוקא. וזהו מה שע"י עסק התורה בזמן הגלות דוקא (תלמוד בבלי) יהי' הגילוי דלע"ל שאז תושלם הכוונה דדירה⁹⁷ בתחתונים, כי בדירה בתחתונים ב' עינים, דירה לו לעצמותו⁹⁸ ודירה בתחתונים, וב' עינים אלו נעשים⁹⁹ ע"י העסק והיגיעה בתלמוד בבלי דוקא. דע"י היגיעה בבידור הקושיות מגיעים לבחי' העלם העצמי כנ"ל, לו לעצמותו, ועי"ז מגיעים גם לאמיתית הכוונה לפסוק הלכה למעשה כנ"ל, וע"י העשי' בפועל (כפי פסק ההלכה) נעשה דירה לו ית' בתחתונים. וזהו במחשכים הושיבני (זה תלמוד בבלי), דע"י במחשכים (היגיעה בריבוי קושיות וכו') נעשה הושיבני, דירה לו ית' בתחתונים.

ח) **ועד"ז** הוא בקיום המצוות בזמן הגלות דוקא, דהגם שהמצוות בזמן הגלות אינם בתכלית השלימות [דנוסף לזה שעיקר השלימות דמעשה המצוות יהי' בימות המשיח כמ"ש ושם (דוקא) נעשה לפניך כו' כמצות רצונך, דשלימות זו לא היתה גם בזמן הבית¹⁰⁰, הנה בהמצוות דזמן הגלות לא יש גם השלימות שהיתה בזמן הבית¹⁰¹], מ"מ ע"י ההתבוננות בזה גופא שבזמן הגלות חסר השלימות, עי"ז עשיית המצוות היא בחילא יתיר. וע"ד המבואר בתניא¹⁰² בענין מעלת הבע"ת על צדיקים, שע"י שהי' מרוחק מאלקות לכן הצמאון שלו הוא ביתר עז, באהבה רבה מעומקא דלבא. ועי"ז גופא (מה שעשיית המצוות בזמן הגלות היא בחילא יתיר)

90 ח"א קל, ב.

91 ישעי' סד, ג.

92 ברכות לד, ב.

93 סי' הבהיר סקצ"ו. רע"מ בזח"ג רכב, ב. לקו"ת שלח מז, רע"ג. שם נא, סע"א. ובכ"מ. וראה המשך

תרס"ו ע' שצ.

94 זח"ב קכא, א.

95 המשך תרס"ו ע' כג. תקמו. סה"מ תרנ"ו ע' שנו. המשך תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ עטר"ת ע' רצא.

תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 51 (השני).

96 משלי ו, כג.

97 ראה הנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו.

98 אוה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ו ס"ע ג. ע' תמה. ובכ"מ.

99 ראה ער"ז ד"ה שובה ישראל ה'תש"מ ס"ח (לעיל ע' קט).

100 המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. וראה שם ספ"כ.

101 ראה ספרי עקב יא, יז. רמב"ן אחרי יח, כה.

102 פ"ז (יב, א).

מבררים את חושך הגלות ומהפכים אותו לקדושה, ע"ד המבואר בתניא¹⁰², שע"י התשובה מאהבה רבה והצמאון מתהפכים הזדונות לזכיות (שבתחלה נעשים זדונות כזכיות בכ"ף הדמיון, ועד שנעשה זכיות ממש). וזהו מה שתכלית השלימות דלע"ל נעשה (בעיקר) ע"י קיום המצוות שבזמן הגלות דוקא¹⁰³, ובפרט ע"י עבודת התשובה, כי ב' הענינים שבדירה בתחתונים (שזהו השלימות דלע"ל), דירה לו לעצמותו ודירה בתחתונים, נעשים (בעיקר) ע"י קיום המצוות שבזמן הגלות דוקא, ובפרט ע"י עבודת התשובה. דע"י הצמאון והחילא יתיר שבזמן הגלות, ובפרט ע"י הצעקה דתשובה מעומקא דלבא, ממשיכים מבחי' עומק ופנימיות דלמעלה, לו לעצמותו, וע"י בירור והפיכת חושך הגלות, ובפרט הפיכת הזדונות לזכיות (ע"י התשובה), מבררים ומזככים גם ענינים הכי תחתונים ונעשים דירה לו ית'.

ט) וזהו מה שתכלית השלימות דעולם יהי' לע"ל דוקא, אלה תולדות פרץ, שלימות זו היא למעלה יותר מהשלימות שהיתה בתחלת הבריאה עולם על מילואו נברא, ולמעלה יותר גם מהשלימות דעולם שהיתה במ"ת, הגם שגם במ"ת האָט די וועלט אויסגעשריען אנכי, לא יהי' לך (שהם כללות כל התורה כולה¹⁰⁴), כי במ"ת יהי' זה בעיקר מצד הגילוי שמלמעלה (שהדברות אנכי ולא יהי' לך הם היו יוצאים ונשמעים מכל ו"ק העולם), כנ"ל, משא"כ לע"ל יהי' זה בהעולם מצ"ע¹⁰⁵, כמרז"ל¹⁰⁶ לע"ל אם אדם הולך ללקט תאנה בשבת היא צווחת ואומרת שבת היום כו' האבן זועקת ואומרת כו' (שזה יהי' מצד התאנה והאבן). ויתירה מזו, שע"י מעשינו ועבודתנו בזמן הגלות בעסק התורה ובקיום המצוות שע"י מבררים גם את חושך הגלות, ובפרט ע"י תשובה דזדונות נעשו לו כזכיות, ע"י יהי' זיכוך העולם לע"ל גם בענינים הכי תחתונים, ועד שגם החושך יהפך לאור. וזהו אלה תולדות פרץ זה משיח שנאמר בו עלה הפורץ לפניהם, שיפרוץ כל הגדרים, היינו שגם הגדרים (מצד הקדושה¹⁰⁷) יופרצו.

יוד) והנה מכיון שבעבודת האדם צריך להיות סדר, לכן, גם עבודת התשובה, עם היותה למעלה מסדר והדרגה, יש לה זמן מיוחד, בהארבעים יום שבין ראש חודש אלול ליום הכפורים, שהם הד' יודי"ן דס"ת אני לדודי ודודי לי¹⁰⁸. דעבודת התשובה היא מלמטה למעלה, בתחלה אני לדודי ואח"כ ודודי לי. והגם שיוד' ימים האחרונים דמ' ימים אלו (עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים) הם בדרך המשכה וגילוי מלמעלה למטה כמרז"ל¹⁰⁹ עה"פ¹¹⁰ דרשו הוי' בהמצאו

102) תניא רפ"ז. וראה ד"ה שובה הנ"ל ס"ד (לעיל ע' קז).

104) תניא רפ"כ.

105) ראה במקומות שבהערה 32.

106) מדרש תהלים ספ"ג. יל"ש ירמי' רמז שטו בסופו.

107) וע"ד פרות תשב ירושלים (זכרי' ב, ח. וראה ד"ה בראשית תרע"ח ותרצ"ט).

108) אבודרהם סדר תפלת ר"ה (בשם הדרשנים). ב"ח אור"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו). ר"ח שער התשובה

פ"ד (ד"ה עור יש — קטו, ב). אוה"ת ראה ע' תשפא. וראה גם לקו"ת ר"ה סד, א.

109) ר"ה יח, א. וש"נ. וראה לקו"ש חכ"ט ע' 203 ואילך.

110) ישע"י נה, ו.

קראוהו בהיותו קרוב אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים (דבהמצאו ובהיותו קרוב הוא גילוי מלמעלה למטה), וכידוע¹¹¹ שבימים אלו הוא קירוב המאור אל הניצוץ, מ"מ שייכים גם ימים אלו לעבודת התשובה שמצד המטה, כי ההמשכה והגילוי מלמעלה שבימים אלו נעשית ע"י העבודה והאתעדל"ת שבחודש אלול, שע"י העבודה בג' יודי"ן הראשונים (אני לדודי ודודי) נעשה היו"ד דתיבת לי, קירוב המאור אל הניצוץ. ובעשרה ימים אלו יש כו"כ עליות, עד לתכלית העלי' דיום הכפורים, וביום הכפורים עצמו תכלית העלי' הוא בתפלת נעילה (בסיומו וחותרו של היום), וי"ל דבנעילה גופא — באמירת שמע ישראל (שהוא בסיומה וחותרמה), וכדאיתא בשל"ה שצריך לכוין אז למסור נפשו על קידוש השם ונחשב לו הכוונה כאילו עשה בפועל [ואולי י"ל שהוא ע"ד מאמר הבעש"ט¹¹² במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא]. דכל זה הוא עליות מלמטה למעלה. ולאח"ז מתחיל ענין ההמשכה מלמעלה למטה (שע"ז נשלמת הכוונה דלשבת יצרה¹¹³), דתחלת ההמשכה היא בד' הימים שבין יום הכפורים לסוכות שאז כל ישראל עסוקין במצוות זה עוסק בסוכתו וזה בלולבו¹¹⁴, ולאח"ז בימי הסוכות עצמם ע"י קיום מצות ישיבה בסוכה ונטילת ד' מינים בפועל, דע"י קיום מצות סוכה ההמשכה היא בבחי' מקיף, וע"י נטילת ד' מינים נמשך בפנימיות ולקחתם לכם¹¹⁵. וצ"ל כ"ז בבחי' קליטה, שזה (הקליטה) נעשה בשמיני עצרת, עצרת מלשון קליטה. [דזהו גם מ"ש¹¹⁶ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגו, וידוע הפירוש בזה, דמה שבראש השנה ויום הכפורים הוא באופן דבכסה (מכוסה ונעלם) מתגלה ליום חגיגו בחג הסוכות¹¹⁷, ואעפ"כ נאמר ליום חגיגו לשון יחיד (ולא לימי חגיגו לשון רבים), כי עיקר הגילוי (של הענינים דראש השנה ויום הכפורים) באופן דקליטה הוא בשמיני עצרת, ליום חגיגו לשון יחיד¹¹⁸]. וכידוע שבשמיני עצרת הוא הזיווג¹¹⁹, ועד לאופן דוהיו לבשר אחד¹²⁰, שמזה נעשה ההולדה דתומ"צ (תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים¹²¹) במשך כל השנה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים. וזהו ג"כ שעצרת הוא מלשון מלוכה (כמו זה¹²² יעצור בעמי)¹²³, דבשמיני

-
- 111 דרך חיים יג, ריש ע"ד. כא, סע"ב. צא, א. קונטרס העבודה ספ"ה (ע' 35). ד"ה ביום השמיני עצרת תרפ"ז (ס"ע לו). וראה גם ד"ה מן המיצר עזרת (ע' ב).
- 112 כתר שם טוב (הוצאת קה"ת תשנ"ט) בהוספות סמ"ח. וש"נ.
- 113 ישעי' מה, יח.
- 114 ויקר' פ"ל, ז.
- 115 אמור כג, מ. סה"מ תקס"ח ע' תמת. סידור שער הלולב רסג, סע"א ואילך.
- 116 תהלים פא, ד.
- 117 ראה סידור רלה, ב. ובכ"מ. וראה גם לקו"ת ר"ה נד, ריש ע"ד.
- 118 המשך תער"ב ח"א ע' קסה.
- 119 אגה"ק ס"כ (קל, סע"ב). פע"ח שער הלולב פ"ח. סידור שער הלולב רסג, ב. וראה לקו"ת שמע"צ פח, ג. ברכה צו, א. אוה"ת שמע"צ ע' א'תשפו.
- 120 לשון הכתוב — בראשית ב, כד.
- 121 פרש"י ר"פ נח.
- 122 שמואל"א ט, יז.
- 123 אוה"ת שם ע' א'תשעו. רד"ה ביום השמיני עצרת תרס"ה (ע' לח), תרס"ו (המשך תרס"ו ריש ע' שע), תרס"ח (ע' לא), תרפ"א (ע' קכו), תרצ"ד (תשי"א) (ע' 80). ועוד.

עצרת ווערט אַ איד אַ מלך און אַ בעה"ב על כל סדר ההשתלשלות, לעשות ממנו דירה לו ית'.

(א) **וְזָהוּ** ביום השמיני עצרת תהי' לכם, דזה שנקרא בשם שמיני עצרת שמורה עי"ז שבא בהמשך לז' ימי הסוכות דוקא, אף שבשמיני עצרת נעצרים ונקלטים גם הענינים דראש השנה ויום הכפורים, כי בראש השנה ויום הכפורים הוא ענין העלי' מלמטה למעלה, ומכיון שהכוונה היא לשבת יצרה, המשכה מלמעלה למטה, לכן נקרא בשם שמיני עצרת, שבו נעצרים ונקלטים כל הענינים שנמשכו מלמעלה למטה בז' ימי הסוכות, שלכן נקרא בשם שמיני דוקא [נוסף לזה ששמיני הוא מלשון שומן ודשן¹²⁴]. אלא שאעפ"כ שמיני עצרת הוא רגל בפ"ע, כי עי"ז גופא מה שבשמיני עצרת נעצרים ונקלטים הענינים דז' ימי הסוכות, נעשה בו ענין חדש, רגל בפ"ע. כי בז' ימי הסוכות נמשכים (בבחי' מקיף) הענינים דראש השנה ויום הכפורים ודכללות עשיית עד לשלימות התשובה דיום הכפורים, ועי"י המשכת ענין זה בפנימיות ובקליטה בשמיני עצרת, ליום חגיגו לשון יחיד, מתגלה (ובאופן דקליטה) ההתקשרות והתאחדות דבחי' יחידה שבנפש עם בחי' יחיד, שלשם מגיע ענין התשובה, פר אחד איל אחד¹²⁵. וזהו ג"כ עצרת תהי' לכם ואיתא במדרש הה"ד יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, דזה שצריך לשלול ולומר אין לזרים אתך הוא לפי שבע"ת שסורו רע צריך לזהירות יתירה¹²⁶, ולכן צריך לשלול הענין דזרים (ענינים הבלתי רצויים). אבל עי"ז גופא (הזהירות יתירה דהבע"ת) נעשה יהיו לך לבדך, כי עי"ז שהתשובה מגעת בעצמותו ית', הרי לא שייך שם שום נתינת מקום לזרים, ישראל ומלכא בלחודוהי. ואדרבה, מצד המשכת העצמות (עי"י עבודת התשובה) מתגלה פנימית ואמיתית הכוונה דעשיית הענינים הבלתי רצויים, שזה הי' בכוונה תחלה (כידוע¹²⁷ בענין נורא עלילה על בני אדם¹²⁸) בכדי שיהי' אתהפכא חשוכא לנהורא, הפיכת הזדונות לזכיות.

(ב) **וְזָהוּ** ג"כ מה שקבעו שמחת תורה בשמיני עצרת על לוחות האחרונות דוקא [שהגלוי דלוחות האחרונות (ענין התשובה דיום הכפורים) בפנימיות ובקליטה הוא בשמיני עצרת, כנ"ל], כי השמחה דשמחת תורה היא (בעיקר) מצד זה שהתורה פועלת גם בענינים התחתונים שבעולם, דזהו מה שהשמחה דשמחת תורה היא בריקודים ברגלים ובהם גופא בהעקב שבהם, ולכן השמחה היא על לוחות האחרונות דוקא, ענין התשובה, כי עי"ז מתברר גם הכי תחתון שבעולם, עד שגם הזדונות נהפכים לזכיות. וכמו שבריקוד (בגשמיות), עי"י שהרגלים והעקביים מתנשאים

124) ראה אוה"ת שם (ע' א'תתיז); סד"ה הנ"ל עדר"ת (המשך תער"ב ח"א ע' תלא) בשם הה"מ — דשמיני הוא ל' שמן. ובסד"ה הנ"ל תרצ"ד (תשי"א) (ע' 87); ור"ה זה תרצ"ט (ע' 60), תש"ב (ס"ע 35), תש"ג (ע' 53) הוא כבפנים.

125) פינחס כט, לו. וראה סוכה נה, ב.

126) לקו"ת ואתחנן ט, ד. ד"ה מים רבים תרל"ו פ' רא (ע' רלד). ד"ה ביום השמיני עצרת עזר"ת (הא' —

ס"ע לג ואילך). ועוד.

127) תרו"ח תולדות יג, א ואילך. ובכ"מ.

128) תהלים סו, ה. הנחומא וישב ד.

(הויבן זיך) ומרקדים, הם מנשאים גם את הראש (וכח השכל שבו) שגם הוא מרקד בשמחה גדולה למעלה ממדידה והגבלה, עד"ז הוא גם ברוחניות העיניים, שע"י השמחה והריקודים דשמחת תורה נעשה עלי' והתנשאות גם בבחי' הראש דנשמה. ומכיון שאדם הוא אדמה לעליון¹²⁹ הנה עי"ז נעשה עלי' והתנשאות כביכול גם בחכמתו ית' שהיא התורה [וכמובן גם מזה שבהריקודים דהקפות גם התורה היא שמחה ורוקדת, כמאמר הידוע דרבינו נשיאינו], ושמחה פורצת גדר¹³⁰, שהשמחה דשמחת תורה פורצת גם הגדר דתורה כביכול, דהתורה מצ"ע היא במדידה והגבלה וע"י השמחה והריקודים דשמחת תורה ממשיכים בה מעצמותו ית', וכנ"ל ע"ד מרז"ל דוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה. וכמו שהוא בתורה עד"ז הוא בנשמות ישראל, שע"י השמחה והריקודים דשמחת תורה נעשה עלי' והתנשאות בבחי' הראש דנשמה (כנ"ל), שמתקשרת ונעשית חד ממש עם העצמות, שאו את ראש גו' לגולגלותם¹³¹, שעיקר ענין זה יהי' במנין העשירי עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה¹³². וכל זה נעשה (כנ"ל) ע"י מעשינו ועבודתנו בזמן הגלות, ובמיוחד לאחר גילוי תורת הרשב"י ובאופן דיתפרנסון¹³³ ע"י תורת הבעש"ט וע"י תורת חסידות חב"ד, ויפקון בי' מן גלותא ברחמי¹³⁴, ושמחת עולם על ראשם¹³⁵, בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו, דוד מלכא משיחא.

129) עש"מ (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי סל"ג (קצג, ב). שלי"ה ג, א. א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ. עבודת הקודש ח"א פ"ז ואילך.

130) ראה בארוכה ד"ה שמח תשמח תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך).

131) במדבר א, ב. וראה לקו"ת במדבר ב, א.

132) ירמ" לג, יג. במדב"ר פ"ב, יא.

133) תקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת מ"מ לזהר. כס"מ לתקו"ז שם.

134) זח"ג קכד, ב (ברע"מ).

135) ישעי' לה, י. נא, יא.